

C/2024/7400

9.12.2024.

Zaključci Vijeća o strateškim partnerstvima u obrazovanju i osposobljavanju

(C/2024/7400)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

PODSJEĆAJUĆI NA:

1. zaključke Europskog vijeća od 17. i 18. travnja 2024. ⁽¹⁾ u kojima se poziva na poticanje visokokvalitetnih radnih mjesta diljem Europe jačanjem napora usmjerenih na ostvarivanje glavnih ciljeva za 2030., putem pojačanog socijalnog dijaloga, u pogledu većeg sudjelovanja na tržištu rada, prekvalifikacije/usavršavanja i cjeloživotnog učenja, rješavanja problema nedostatka vještina i radne snage u kontekstu širih demografskih trendova, uključujući mobilnost talenata prema Europskoj uniji i unutar nje, te osiguravanjem jednakih mogućnosti;
2. Strateški program za razdoblje 2024. – 2029. u kojem je najavljeno da ćemo ulagati u vještine, osposobljavanje i obrazovanje ljudi tijekom cijelog njihova života te poticati mobilnost talenata unutar Europske unije i šire ⁽²⁾;
3. Rezoluciju Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.) ⁽³⁾ i Rezoluciju Vijeća o njegovoj upravljačkoj strukturi ⁽⁴⁾ s obzirom na to da je strateški okvir glavni alat za suradnju između država članica, Europske komisije i dionika te je kao takav ključan za izgradnju i ostvarivanje partnerstava među različitim akterima i razinama upravljanja;
4. političku pozadinu navedenu u Prilogu ovim zaključcima;

NAGLAŠAVAJUĆI DA:

5. za potrebe ovih zaključaka Vijeća „strateško partnerstvo” treba tumačiti kao suradnički pothvat koji osim ustanova za obrazovanje i osposobljavanje može uključivati i javna tijela i druge relevantne dionike, kao što su socijalni partneri, službe za zapošljavanje, gospodarske komore, poduzeća i poslovna udruženja, predstavnici polaznika, istraživačke organizacije te lokalni i regionalni gospodarski i socijalni akteri, te koji je usmjeren na postizanje zajedničkih ciljeva i ispunjavanje društvenih potreba s pomoću uzajamne suradnje i dugoročne vizije;

UVAŽAVAJUĆI:

6. nove izazove i prilike koje donose kriza okoliša i klimatska kriza, tehnološki napredak, demografske promjene, zdravstvene krize i globalizacija, što naglašava potrebu za inovativnim i strateškim pristupima obrazovanju i osposobljavanju;
7. različitosti u području obrazovanja i osposobljavanja u državama članicama te važnost prilagodbe strategija i politika lokalnim i regionalnim kontekstima, uz istodobno poticanje prekogranične suradnje i mobilnosti;
8. važnost promicanja ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje ⁽⁵⁾, posebno poduzetničkih kompetencija te digitalnih i zelenih vještina u sustavu obrazovanja i osposobljavanja kako bi se podržala tranzicija u održivo, uključivo i pravedno društvo i gospodarstvo. U vrijeme brzih društvenih i gospodarskih promjena i složenih izazova stalno usavršavanje i prekvalifikacija, kao i cjeloživotno učenje, uključujući neformalno i informalno učenje, ključni su kako bi građani pronašli osobno zadovoljstvo i dobrobit, bili spremni prilagoditi se i raditi na tržištu rada koje se mijenja te sudjelovali u aktivnom i odgovornom građanstvu;
9. ulogu programa učenja temeljenog na radu i naukovanja u pružanju polaznicima praktičnih, životnih i socijalnih vještina i iskustva koji su važni za potrebe tržišta rada i društva, kao i za njihov osobni razvoj. Takvi se programi mogu temeljiti na održivim partnerstvima između svijeta rada i svijeta obrazovanja i osposobljavanja te nadilaze strukovno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući visoko obrazovanje;

⁽¹⁾ EUCO 12/24.

⁽²⁾ Kako je navedeno u zaključcima Europskog vijeća od 27. lipnja 2024. (EUCO 15/24).

⁽³⁾ SL C 66, 26.2.2021., str. 1.

⁽⁴⁾ SL C 497, 10.12.2021., str. 1.

⁽⁵⁾ Kako je navedeno u Preporuci Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (SL C 189, 4.6.2018., str. 1.).

10. da javno-privatna partnerstva mogu biti učinkovit način za povezivanje potražnje na tržištu rada s obrazovanjem i osposobljavanjem. Polaznici mogu imati koristi od učenja izravno kroz praksu, susrećući se pri radu s najnovijim dostignućima u svakom sektoru, te se stoga na obje strane mogu poticati inovacije;
11. doprinos ekosustava obrazovanja i osposobljavanja lokalnom, regionalnom, nacionalnom i europskom razvoju, gospodarskom rastu i socijalnoj koheziji. Obrazovanje i osposobljavanje omogućuju prijenos znanja, vještina i kompetencija preko regija i granica, čime se doprinosi inovacijama i gospodarskom rastu, pripremi pojedinaca za promjenjivo tržište rada u EU-u i njihovu osobnom razvoju. Uravnoteženom cirkulacijom mozгова može se osigurati u cijelom EU-u pravedna raspodjela koristi od mobilnosti i razmjene znanja, koje uključuju prevladavanje regionalnih razlika u mogućnostima obrazovanja i osposobljavanja, posebno u regijama koje se suočavaju sa zamkom nedovoljnog razvoja talenata, čime se potiče kohezija i smanjuje rizik od depopulacije i odljeva mozgova. Trebalo bi njegovati i podržavati poticanje pozitivnog i uključivog osjećaja identiteta i pripadnosti na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te na razini EU-a, na temelju zajedničkih europskih vrijednosti, čime bi se građanima omogućilo da prošire svoje znanje i doprinesu društvu i tržištu rada;
12. vrijednost transnacionalne suradnje, razmjene i mobilnosti te razmjene najboljih primjera iz prakse u području obrazovanja i osposobljavanja. Takvom se praksom promiču međukulturni dijalog, europske vrijednosti, demokratsko građanstvo i socijalna kohezija, kao i uzajamno razumijevanje jačanjem višejezičnosti. Prenosivost vještina i priznavanje kvalifikacija ⁽⁶⁾ važni su za osiguravanje učinkovite slobode kretanja polaznika te za rješavanje pitanja nedostatka vještina u Europi. Transnacionalnom suradnjom povećava se sposobnost stjecanja novih perspektiva, razmjene ideja i izgradnje dugotrajnih institucijskih odnosa kako bi se unaprijedilo znanje, povećala kvaliteta i relevantnost obrazovanja, osposobljavanja i istraživanja, ojačale veze između obrazovanja, osposobljavanja, istraživanja i inovacija, poboljšala zapošljivost i vještine te učinkovitije iskoristile digitalne tehnologije i otvorena znanost, čime se, među ostalim, doprinosi uspjehu zelene tranzicije;
13. da nacionalni ekosustavi obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama mogu znatno ojačati transnacionalnu suradnju. Strukturirana transnacionalna suradnja na institucionalnoj razini, kao što su savezi europskih sveučilišta, savezi za inovacije, centri strukovne izvrsnosti, Akademije za stručno usavršavanje učitelja u okviru programa Erasmus +, Pakt za vještine te zajednice znanja i inovacija, zatim visoko obrazovanje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje te usavršavanje i prekvalifikacija odraslih, može ujedno doprinijeti povećanju konkurentnosti Europe i olakšati dvostruku tranziciju;
14. da se uspostavom europskog prostora obrazovanja do 2025. poziva na veću transnacionalnu suradnju kojom se ustanove za obrazovanje i osposobljavanje povezuju i potiču na međusobnu suradnju, čime se olakšava slobodno kretanje polaznika, osoba s kvalifikacijom, akademika, istraživača i stručnog osoblja diljem Europe radi studiranja, rada i provođenja istraživanja, a prema potrebi se poziva i na ostvarivanje sinergije s europskim istraživačkim prostorom;
15. da transnacionalne aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja koje proizlaze iz strateških partnerstava mogu obuhvaćati tradicionalne mogućnosti mobilnosti za polaznike, nudeći mikrokvalifikacije i druge mogućnosti cjeloživotnog učenja, kao i fleksibilne načine učenja za studente te sudjelovanje u združenim studijskim programima koji se odvijaju na nekoliko sveučilišnih kampusa diljem Europe;

UZIMAJUĆI U OBZIR DA:

16. konkurentnost Europe ovisi o tome da njezini građani imaju vještine prilagođene budućim potrebama. Strateška partnerstva u obrazovanju i osposobljavanju, uz ostale faktore, imaju ključnu ulogu u mapiranju i smanjenju neusklađenosti postojećih i traženih vještina te u optimalnom iskorištavanju zelene tranzicije i digitalizacije ciljanim inicijativama i zajedničkim djelovanjima. Utvrđivanjem područja u kojima postoje nedostaci vještina ili u kojima se skupine u ranjivom položaju suočavaju s preprekama te im je potrebna konkretna potpora kako bi u potpunosti sudjelovale u obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju, strateška partnerstva mogu prilagoditi svoje napore kako bi se pružili ciljana potpora i resursi;

⁽⁶⁾ Kad je riječ o kvalifikacijama visokog obrazovanja i srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja te ishodima razdoblja učenja u inozemstvu cilj je postići automatsko uzajamno priznavanje, kako je utvrđeno u Preporuci Vijeća od 26. studenoga 2018. o promicanju automatskog uzajamnog priznavanja kvalifikacija visokog obrazovanja i srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja te ishoda razdoblja učenja u inozemstvu (SL C 444, 10.12.2018., str. 1.) i Zaključcima Vijeća o daljnjim koracima za ostvarenje automatskog uzajamnog priznavanja u obrazovanju i osposobljavanju (SL C 185, 26.5.2023., str. 44.).

17. partnerstva i zajedničke obveze čine jedno od ključnih načela u upravljanju sustavima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Cilj je suradnje s dionicima te lokalnim i regionalnim ekosustavima, kojom se osigurava zajednička odgovornost, razvijati inovativnu praksu, povećati privlačnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te njegovu relevantnost za tržište rada, organizirati, financirati i provoditi programe učenja temeljenog na radu i naukovanje, kao i organizirati mobilnost polaznika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja;
18. visoko obrazovanje ima ključnu ulogu u regionalnom i lokalnom razvoju, primjerice osiguravanjem prilika za obrazovanje i osposobljavanje kako bi se odgovorilo na problem nedostatka vještina i neusklađenosti postojećih i traženih vještina. Ako će biti fleksibilna, konkurentna, odgovorna i imati na raspolaganju odgovarajuće resurse te privlačiti i zadržavati motivirano akademsko i neakademsko osoblje, visoka učilišta mogu postati pokretači razvoja u suradnji s drugim ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje te strateškim partnerima;
19. postoji potreba za većom propusnošću među različitim vrstama obrazovanja i osposobljavanja, posebno između sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i sustava visokog obrazovanja, kako bi se osigurao neometan prijelaz polaznika iz jednog sustava u drugi i promicalo cjeloživotno učenje. Propusnost između sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i sustava visokog obrazovanja, uz potpuno poštovanje institucionalne autonomije i nacionalnih kvalifikacijskih okvira, omogućuje polaznicima nesmetan prijelaz iz jednog sustava u drugi bez suočavanja s preprekama, kao što su nepriznavanje bodova ili suvišni nastavni predmeti. Time se olakšava napredak u učenju i pojedincima omogućuje da svoje načine učenja prilagode svojim karijernim ciljevima koji se mogu mijenjati;
20. je ključno podupirati prijelaze između općeg obrazovanja i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, tercijarnog obrazovanja i obrazovanja odraslih kako bi se poboljšao pristup obrazovanju i osposobljavanju za skupine koje su u nepovoljnom ili ranjivom položaju te kako bi se učiteljima, nastavnicima, voditeljima osposobljavanja i stručnjacima pomoglo da tijekom svojeg poslovnog života razviju nove vještine i kompetencije te prate najnovija tehnološka dostignuća i nove pristupe i metodologije poučavanja. Mikrokvalifikacije mogu tome doprinijeti;
21. učenje bi trebalo pomoći u suočavanju s novim društvenim i gospodarskim izazovima i, prema potrebi, uključivati elemente učenja temeljenog na radu koji mogu doprinijeti razvoju transversalnih kompetencija i poboljšati profesionalno usmjeravanje i relevantnost sustava obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada, čime se povećava zapošljivost osoba s kvalifikacijom. Umjesto primjene univerzalnog pristupa, strateška partnerstva mogu biti usmjerena na budućnost i prilagoditi svoje intervencije jedinstvenim okolnostima različitih polaznika, industrija ili regija;
22. koordinacijom načina obrazovanja i osposobljavanja s društvenim potrebama i potrebama tržišta rada te različitim potrebama studenata i polaznika cjeloživotnog učenja, uz poštovanje autonomije visokih učilišta i raznolikosti nacionalnih sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i sustava visokog obrazovanja, radna snaga može biti bolje pripremljena za izazove budućnosti. Mjere koje se temelje na pristupu koji obuhvaća cijelo društvo omogućuju da se inicijativama za obrazovanje i osposobljavanje odgovori na posebne potrebe unutar zajednice, određene industrije ili društva u cjelini;
23. strateška partnerstva mogu imati veći učinak ako se sredstva usmjere u područja u kojima se mogu ostvariti najznačajnije promjene. Utvrđivanjem prioritetnih područja za ulaganja ili intervencije strateška partnerstva mogu osigurati učinkovitu i djelotvornu dodjelu sredstava, čime se maksimalno povećava njihov učinak. Ključno je ulagati u izgradnju kapaciteta, posebno u područjima s manje razvijenom infrastrukturom za obrazovanje, osposobljavanje i istraživanje, te u obrazovne ponude povezane s gospodarskim sektorima i tehnologijama usmjerenima na budućnost. Strateška partnerstva, uključujući javno-privatna partnerstva, mogu se iskoristiti i za razvoj cjenovno pristupačnog i odgovarajućeg stanovanja za studente i naučnike te zelenih i energetski učinkovitih kampusa;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE da, uzimajući u obzir institucionalnu autonomiju i akademsku slobodu te u skladu s nacionalnim okolnostima:

1. promiču strateška partnerstva na transnacionalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini s ciljem povećanja kvalitete, privlačnosti, relevantnosti i uključivosti svih vrsta obrazovanja i osposobljavanja;
2. potiču poduzetničke kompetencije, kreativnost i inovacije na svim razinama i u svim vrstama obrazovanja i osposobljavanja promicanjem suradnje sa start-up poduzećima i inkubatorima te drugih partnerstava s poslovnom zajednicom, uključujući socijalno i uključivo poduzetništvo, te promicanjem međugeneracijske suradnje;

3. promiču razvoj i provedbu inovativnih i fleksibilnih načina učenja usmjerenih na polaznike putem strateških partnerstava, povećavajući propusnost među različitim vrstama obrazovanja i osposobljavanja, posebno između sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, sustava visokog obrazovanja i sustava obrazovanja odraslih, te promičući priznavanje i vrednovanje prethodnog (formalnog, neformalnog i informalnog) učenja i kvalifikacija;
4. promiču upotrebu strateških partnerstava za jačanje uloge službi za usmjeravanje i savjetovanje, posebno radi podupiranja prijelaza polaznika između različitih oblika obrazovanja i osposobljavanja te između obrazovanja i osposobljavanja i zapošljavanja, uz istodobno poticanje cjeloživotnog učenja i razvoja karijere;
5. promiču mogućnosti učenja temeljenog na radu, kvalitetno naukovanje i druge oblike iskustvenog učenja putem strateških partnerstava s poslodavcima i socijalnim partnerima;
6. podupiru i prepoznaju stručno usavršavanje i mobilnost učitelja i nastavnika, voditelja osposobljavanja te osoblja u području obrazovanja i osposobljavanja kako bi se povećao njihov kapacitet za pružanje ili podupiranje visokokvalitetnih, uključivih i inovativnih iskustava učenja u strateškim partnerstvima s dionicima;
7. potiču integraciju ekosustava obrazovanja i osposobljavanja u lokalne, regionalne i prekogranične razvojne strategije te razvojne strategije EU-a promicanjem sinergije s drugim područjima politika kao što su istraživanje, inovacije, zelena i digitalna tranzicija, poduzetništvo, angažman zajednice i socijalna uključenost;

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU da, uzimajući u obzir supsidijarnost i nacionalne okolnosti:

1. promiče razmjenu dobrih primjera iz prakse i iskustva u osmišljavanju, provedbi i evaluaciji strateških partnerstava i transnacionalne suradnje u području obrazovanja i osposobljavanja putem aktivnosti uzajamnog učenja, platformi za razmjenu znanja i studija u kojima se ističu najbolji primjeri iz prakse;
2. pruži smjernice i utvrdi mogućnosti financiranja za potporu uspostavi i provedbi strateških partnerstava i transnacionalne suradnje u području obrazovanja i osposobljavanja u okviru programa Erasmus+ i Obzor Europa, Europskog socijalnog fonda plus, Europskog fonda za regionalni razvoj i drugih relevantnih instrumenata financiranja EU-a te dodatno istraži i uspostavi sinergiju između inicijativa u području obrazovanja i osposobljavanja i drugih područja politika EU-a kako bi se dodatno pojednostavnila zajednička djelovanja EU-a;
3. nastavi podupirati države članice i ustanove za obrazovanje i osposobljavanje u njihovim nastojanjima da poboljšaju strateška partnerstva u obrazovanju i osposobljavanju putem raznih inicijativa i mjera politike, uključujući saveze europskih sveučilišta, Europski savez za naukovanje i centre strukovne izvrsnosti, u cilju jačanja europske konkurentnosti, olakšavanja dvostruke tranzicije i podupiranja otvorene strateške autonomije putem obrazovanja i osposobljavanja;
4. pruži potporu inicijativama čiji je cilj uvesti mogućnosti usavršavanja i prekvalifikacije u sektorima i tehnologijama usmjerenima na budućnost;
5. provede cjelovito mapiranje postojećih i planiranih akademija za vještine, što uključuje pojedinosti o njihovom formatu, upravljanju, financiranju i ciljanoj publici, te podatke o tome dostavi Vijeću i redovito ih ažurira;
6. dodatno promiče upotrebu inovativnih pedagoških pristupa i alata putem strateških partnerstava, uključujući učenje koje je usmjereno na polaznike i učenje temeljeno na radu, mikrokvalifikacije i kvalitetne programe naukovanja diljem Europe.

PRILOG

Politička pozadina

1. Zaključci Europskog vijeća od 27. lipnja 2024. (EUCO 15/24)
2. Zaključci Europskog vijeća od 17. i 18. travnja 2024. (EUCO 12/24)
3. Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2024. „Europa u pokretu” – mogućnosti za mobilnost u svrhu učenja za sve, SL C, C/2024/3364, 14.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3364/oj>
4. Rezolucija Vijeća o Europskom prostoru obrazovanja: vizija do 2025. i za razdoblje nakon toga, SL C 185, 26.5.2023., str. 35.
5. Zaključci Vijeća o daljnjim koracima za ostvarenje automatskog uzajamnog priznavanja u obrazovanju i osposobljavanju, SL C 185, 26.5.2023., str. 44.
6. Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. o europskom pristupu mikrokvalifikacijama za cjeloživotno učenje i zapošljivost, SL C 243, 27.6.2022., str. 10.
7. Zaključci Vijeća o europskoj strategiji za osnaživanje visokih učilišta za budućnost Europe, SL C 167, 21.4.2022., str. 9.
8. Preporuka Vijeća od 5. travnja 2022. o jačanju veza radi djelotvorne europske suradnje u području visokog obrazovanja, SL C 160, 13.4.2022., str. 1.
9. Rezolucija Vijeća o novom europskom programu za obrazovanje odraslih za razdoblje 2021. – 2030., SL C 504, 14.12.2021., str. 9.
10. Rezolucija Vijeća o upravljačkoj strukturi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.), SL C 497, 10.12.2021., str. 1.
11. Zaključci Vijeća o inicijativi Europska sveučilišta – Povezivanje visokog obrazovanja, istraživanja, inovacija i društva: otvaranje puta prema novoj dimenziji europskog visokog obrazovanja, SL C 221, 10.6.2021., str. 14.
12. Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.), SL C 66, 26.2.2021., str. 1.
13. Preporuka Vijeća od 24. studenoga 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, SL C 417, 2.12.2020., str. 1.
14. Deklaracija iz Osnabrücka o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju kao pokretaču oporavka i pravedne tranzicije na digitalna i zelena gospodarstva (30. studenoga 2020.)
15. Preporuka Vijeća od 26. studenoga 2018. o promicanju automatskog uzajamnog priznavanja kvalifikacija visokog obrazovanja i srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja te ishoda razdoblja učenja u inozemstvu, SL C 444, 10.12.2018., str. 1.
16. Preporuka Vijeća od 15. ožujka 2018. o europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja, SL C 153, 2.5.2018., str. 1.